

HOTĂRÂREA CURȚII
din 12 februarie 1974¹

Cauza 152/73
Giovanni Maria Sotgiu
împotriva
Deutsche Bundespost

(cerere pentru pronunțarea unei hotărâri preliminare,
formulată de Bundesarbeitsgericht)

„Egalitatea de tratament pentru lucrătorii resortisanți din statele membre”

În cauza 152/73,

având ca obiect o cerere adresată Curții, în temeiul articolului 177 din Tratatul CEE, de către Bundesarbeitsgericht (Curtea federală privind conflictele de muncă) pentru pronunțarea, în litigiul pendinte în fața acestei instanțe, între

Giovanni Maria Sotgiu, lucrător poștal calificat, cu reședința în Stuttgart,

și

Deutsche Bundespost (Administrația poștei federale germane), Direcția Generală din Stuttgart,

a unei hotărâri preliminare privind interpretarea articolului 48 alineatul (4) din Tratatul CEE și a articolului 7 alineatele (1) și (4) din Regulamentul nr. 1612/68 al Consiliului din 15 octombrie 1968 privind libera circulație a lucrătorilor în cadrul Comunității,

CURTEA,

constituită din R. Lecourt, președinte, A. M. Donner și M. Sørensen, președinți de cameră, R. Monaco, J. Mertens de Wilmars, P. Pescatore (raportor), H. Kutscher, C. Ó Dálaigh și A. J. Mackenzie Stuart, judecători,

avocat general: H. Mayras,

grefier: A. Van Houtte,

pronunță prezenta

Hotărâre

1. Întrucât, prin ordonanța din 28 martie 1973, primită la grefa Curții la 20 iulie 1973, Bundesarbeitsgericht a formulat, în temeiul articolului 177 din Tratatul CEE, trei întrebări privind interpretarea articolului 48 alineatul (4) din Tratatul de instituire a Comunității Economice Europene și a articolului 7 alineatele (1) și (4) din Regulamentul nr. 1612/68 al

¹ Limba de procedură: germana.

Consiliului din 15 octombrie 1968 privind libera circulație a lucrătorilor în cadrul Comunității (JO 1968, L 257, p. 2);

întrucât aceste întrebări au fost adresate în cadrul unei acțiuni îndreptate împotriva Administrației federale a poștei de către un resortisant italian, angajat ca lucrător în cadrul administrației menționate, cu privire la plata unei „indemnizații de separare” acordată, în anumite condiții, lucrătorilor detașați în altă localitate decât cea în care au reședința;

Cu privire la prima întrebare

2. Întrucât prin prima întrebare se solicită să se răspundă dacă, în temeiul excepției prevăzute la articolul 48 alineatul (4) din Tratatul CEE, pot fi excluși de la norma privind nediscriminarea formulată la articolul 7 alineatele (1) și (4) din Regulamentul nr. 1612/68 lucrătorii angajați în administrația publică a unui stat membru — în acest caz administrația poștei — în temeiul unui contract de muncă de drept privat;
3. întrucât articolul 48 din tratat garantează libera circulație a lucrătorilor în cadrul Comunității și prevede, în acest sens, la alineatul (2) „eliminarea oricărei discriminări pe baza naționalității între lucrătorii din statele membre, referitoare la încadrarea în muncă, remunerare și celelalte condiții de muncă”;

întrucât articolul 7 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1612/68 prevede, în acest sens, că „lucrătorul resortisant al unui stat membru nu poate fi tratat diferit, pe teritoriul celorlalte state membre, față de lucrătorii naționali, pe criterii de cetățenie, în ceea ce privește condițiile de încadrare în muncă și de muncă și, în special, în ceea ce privește remunerarea [...]”;

întrucât, în conformitate cu alineatul (4) al aceluiași articol, „orice clauză a unei convenții colective sau individuale sau a altei reglementări colective privind accesul la încadrarea în muncă, încadrarea, remunerarea și alte condiții de muncă sau concedierea este nulă de drept, în măsura în care prevede sau permite condiții discriminatorii pentru lucrătorii care sunt resortisanți ai celorlalte state membre”;

întrucât, în temeiul articolului 48 alineatul (4) din tratat, dispozițiile citate nu se aplică „angajaților din administrația publică”;

întrucât, prin urmare, este necesar să se stabilească domeniul de aplicare a acestei excepții;

4. întrucât, ținând seama de caracterul fundamental, în sistemul tratatului, al principiilor liberei circulații și egalității de tratament a lucrătorilor în cadrul Comunității, derogările permise de articolul 48 alineatul (4) nu pot să privească un domeniu de aplicare care să depășească scopul în vederea căruia a fost introdusă această clauză de exceptare;

întrucât interesele pe care aceasta le protejează permite statelor membre să le respecte prin posibilitatea de a restrânge admiterea resortisanților străini în anumite activități din administrația publică;

întrucât, dimpotrivă, această dispoziție nu poate justifica măsuri discriminatorii în privința remunerării sau a altor condiții de muncă împotriva lucrătorilor odată admiși în serviciul administrativ;

întrucât, chiar faptul că aceștia au fost încadrați demonstrează că, de fapt, interesele care justificau derogările de la principiul nediscriminării permise de articolul 48 alineatul (4) nu sunt puse în discuție;

5. întrucât este necesar să se precizeze dacă întinderea excepției prevăzute la articolul 48 alineatul (4) poate fi stabilit în funcție de încadrarea raportului juridic dintre lucrător și administrația care îl angajează;

întrucât, în absența vreunei deosebiri în dispoziția citată, nu este necesar să se clarifice dacă un lucrător este încadrat în calitate de muncitor, angajat sau funcționar, cu atât mai puțin dacă raportul de muncă intră sub incidența dreptului public sau a dreptului privat;

întrucât aceste încadrări juridice diferă în funcție de legile naționale și, prin urmare, nu pot oferi un criteriu de interpretare corespunzător cerințelor de drept comunitar;

6. întrucât la întrebarea adresată este necesar să se răspundă că articolul 48 alineatul (4) din tratat trebuie interpretat în sensul că excepția prevăzută de această dispoziție are în vedere exclusiv încadrarea în posturi din administrația publică și că natura raportului juridic dintre lucrător și administrație este irelevantă în această privință;

Cu privire la a doua întrebare

7. Întrucât, prin a doua întrebare, se solicită să se răspundă dacă articolul 7 alineatele (1) și (4) din Regulamentul nr. 1612/68 se interpretează în sensul că indemnizația de separare, plătită ca un supliment la salariu, intră în categoria „condiții de muncă”;

întrucât această întrebare a fost adresată atât în vederea naturii acestei plăți, cât și a împrejurării în care, în conformitate cu legislația națională în vigoare, este vorba despre o plată facultativă;

8. Întrucât articolul 7 din Regulamentul nr. 1612/68 are ca scop garantarea egalității de tratament pentru lucrătorii resortisanți ai statelor membre în raport cu toate dispozițiile legale sau contractuale care stabilesc statutul acestora și, în special, drepturile lor pecuniare;

întrucât indemnizația de separare, în măsura în care compensează inconveniențele suferite de lucrătorul separat de căminul său, reprezintă o remunerație suplimentară și constituie, astfel, una din respectivele „condiții de muncă” în sensul regulamentului;

întrucât, în această privință, nu are relevanță dacă plata acestei indemnizații este efectuată în temeiul unei obligații legale sau contractuale ori ca o simplă opțiune a statului, în calitate de angajator;

întrucât, din moment ce statul se folosește de această posibilitate în beneficiul propriilor resortisanți, acesta are obligația de a extinde beneficiul și pentru lucrătorii resortisanți ai altor state membre care se găsește în aceeași situație;

9. întrucât este necesar, prin urmare, să se răspundă că articolul 7 alineatele (1) și (4) din Regulamentul nr. 1612/68 se interpretează în sensul că indemnizația de separare, plătită ca un supliment la salariu, se încadrează în noțiunea „condiții de muncă” fără a fi necesar să se clarifice dacă plata este efectuată în temeiul unei obligații legale sau contractuale ori ca o simplă opțiune;

Cu privire la a treia întrebare

10. Întrucât prin a treia întrebare se solicită să se răspundă dacă articolul 7 alineatele (1) și (4) din Regulamentul nr. 1612/68 se interpretează în sensul că este interzisă orice discriminare bazată pe faptul că lucrătorul este cetățean al altui stat membru, ci și pe faptul că și-a păstrat domiciliul în statul respectiv;
11. Întrucât normele privind egalitatea de tratament, prevăzute atât în tratat cât și la articolul 7 din Regulamentul nr. 1612/68, interzic nu numai discriminarea evidentă pe motiv de cetățenie, ci și toate formele disimulate de discriminare care, prin aplicarea altor criterii de diferențiere, conduc de fapt la același rezultat;

Întrucât această interpretare, necesară pentru a garanta eficacitatea unuia dintre principiile fundamentale ale Comunității, este în mod explicit recunoscută la al cincilea considerent din preambulul la Regulamentul nr. 1612/68, care obligă ca egalitatea de tratament a lucrătorilor să fie asigurată „în fapt și în drept”;

Întrucât nu este, prin urmare, exclus ca unele criterii precum locul de origine sau domiciliul unui lucrător să poată constitui, în funcție de împrejurări, în ceea ce privește efectul lor practic, echivalentul unei discriminări pe motiv de cetățenie interzisă de tratat și regulament;

12. Întrucât acest lucru nu este valabil în cazul unei indemnizații de separare ale cărei condiții de acordare și modalități de plată iau în considerare diferențele obiective pe care le poate implica statutul lucrătorilor ca urmare a faptului că își au domiciliul pe teritoriul național sau în străinătate la data încadrării într-un post anume;

Întrucât, în această privință, împrejurarea că, pentru agenții cu domiciliul pe teritoriul național, indemnizația de separare nu este decât temporară și este legată de obligația de a transfera domiciliul la locul de muncă, în timp ce aceeași indemnizație este plătită pe termen nelimitat și nu este legată de o astfel de obligație pentru lucrătorii, indiferent de cetățenia acestora, cu domiciliul în străinătate, poate constitui un motiv legitim pentru diferențierea indemnizației plătite;

Întrucât, în orice caz, nu se poate admite că există o discriminare contrară tratatului și regulamentului dacă dintr-o comparație între cele două regimuri de indemnizații în ansamblul lor reiese că lucrătorii care își păstrează domiciliul în străinătate nu sunt dezavantajați în raport cu cei care au domiciliul stabilit pe teritoriul național;

13. Întrucât la întrebarea adresată este necesar să se răspundă că luarea în considerare, drept criteriu de acordare a unei indemnizații de separare, a faptului că un lucrător are domiciliul în alt stat membru poate, în funcție de împrejurări, să constituie o discriminare interzisă de articolul 7 alineatele (1) și (4) din Regulamentul nr. 1612/68;

Întrucât acest lucru nu este valabil în cazul în care regimul unei astfel de indemnizații ține cont de diferențele obiective dintre situațiile lucrătorilor ca urmare a faptului că își au domiciliul pe teritoriul național sau în străinătate la data încadrării în post;

Cu privire la cheltuielile de judecată

14. Întrucât cheltuielile efectuate de către Guvernul Republicii Federale Germania, de către Guvernul Republicii Italiene și de către Comisia Comunităților Europene, care au prezentat observații Curții, nu pot face obiectul unei rambursări;

Întrucât procedura are, în raport cu părțile în acțiunea principală, un caracter incidental în litigiul pendinte înaintea Bundesarbeitsgericht, este de competența acestei instanțe să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată;

Pentru aceste motive,

având în vedere actele de procedură,
pe baza raportului judecătorului raportor,
după ascultarea observațiilor orale ale Republicii Federale Germania și ale Comisiei Comunităților Europene,
după ascultarea concluziilor avocatului general,
având în vedere Tratatul de instituire a Comunității Economice Europene, în special articolele 48 și 177,
având în vedere Regulamentul nr. 1612/68 al Consiliului din 15 octombrie 1968 privind libera circulație a lucrătorilor în cadrul Comunității,
având în vedere Protocolul privind statutul Curții de Justiție a Comunității Economice Europene, în special articolul 20,
având în vedere Regulamentul de procedură al Curții de Justiție a Comunităților Europene,

CURTEA,

pronunțându-se cu privire la întrebările care i-au fost adresate de Bundesarbeitsgericht (a patra cameră) prin Ordonanța din 28 martie 1973, hotărăște:

- 1) **Articolul 48 alineatul (4) din tratat se interpretează în sensul că excepția prevăzută de această dispoziție privește exclusiv accesul la posturi din administrația publică. Natura raportului juridic dintre lucrător și administrație este irelevantă în această privință.**
- 2) **Articolul 7 alineatele (1) și (4) din Regulamentul nr. 1612/68 se interpretează în sensul că indemnizația de separare, plătită ca supliment la salariu, se încadrează în noțiunea „condiții de muncă” fără a fi necesar să se stabilească dacă plata este efectuată în temeiul unei obligații legale sau contractuale ori ca o simplă opțiune.**
- 3) **Luarea în considerare, drept criteriu de acordare a unei indemnizații de separare, a faptului că un lucrător are domiciliul în alt stat membru poate, în funcție de împrejurări, să constituie o discriminare interzisă de articolul 7 alineatele (1) și (4) din Regulamentul nr. 1612/68. Acest lucru nu este valabil în cazul în care regimul unei astfel de indemnizații ține cont de diferențele obiective dintre situațiile lucrătorilor în funcție de faptul că își au domiciliul pe teritoriul național sau în străinătate la data încadrării în post.**

Lecourt
Pescatore

Donner

Sørensen
Kutscher

Monaco
Ó Dálaigh

Mertens de Wilmars
Mackenzie Stuart

Pronunțată în ședință publică la Luxemburg, 12 februarie 1974.

Grefier
A. Van Houtte

Președinte
R. Lecourt